

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ

Розглянуто шляхи використання електронної пошти для професійного розвитку педагогів-викладачів іноземної мови. Наведені переваги електронного дискусійного листа перед традиційним листуванням. Дані практичні рекомендації щодо використання електронного дискусійного листа.

Використання нових інформаційних технологій, зокрема мережі Інтернет, електронної пошти тощо, може виявитись рішенням одного з головних завдань освіти – формування педагогічної майстерності педагога. Що первинно: потреба у зміні та удосконаленні змушує освіту звертатись до новітніх технологій задля підвищення фахового рівня педагога чи нові інформаційні технології, що впроваджуються в освіту, викликають у ній зміни? Ці явища пов'язані: постійне самовдосконалення педагога вимагає нових, більш ефективних засобів навчання і звертається у своєму пошуку до новітніх технологій; а новітні технології, які вже стали об'єктом наукових досліджень багатьох вчених, одночасно пропонують нові засоби навчання або стимулюють їх створення, цим самим виводячи процес формування педагогічної майстерності педагога на високий сучасний рівень. Без сумніву одне, новітні технології так чи інакше знаходять свій шлях в цьому процесі, і цей процес залежить від розвитку суспільства, проте повинен спрямовуватись і регулюватись освітою.

Здається, кожен сьогодні швидко "увійшов" у мережу Інтернет, але що ж це таке насправді, так звана "інформаційна автострада найвищого гатунку"[1]? Не дуже просто відповісти на це запитання, але уявімо її собі як дивовижну всеохоплюючу сітку, де розташовані мільйони і мільйони комп'ютерів (і, звичайно, користувачів персональних комп'ютерів), що пов'язані один з одним, уявімо як простір, де кожного дня люди нашої планети обмінюються надзвичайно великою кількістю інформації, електронною кореспонденцією, новинами, фотографіями, різноманітними матеріалами та, що найважливіше, думками, власним професійним досвідом. Така практика використання мережі Інтернет педагогами в значній мірі допоможе їм у розв'язанні нагальної проблеми самовдосконалення взагалі, та професійної самопідготовки із використанням електронної пошти зокрема. Сучасний етап розвитку суспільства не дарма отримав ознаку інформаційного, завдяки загальному розповсюдженню та щоденному використанню інформаційних комп'ютерних технологій майже в усіх сферах та на різних рівнях людського життя [2]. Актуальність матеріалу дослідження, викладеного нами у данній статті, визначається важливістю використання електронної пошти педагогами професійної школи, які викладають іноземну мову, з метою формування їх педагогічної майстерності. В Україні викладачі вищих навчальних закладів здебільшого звикли професійно "зростати", приймаючи участь у традиційних заходах: тренінгах, семінарах, майстернях, конференціях тощо. Аналіз наукової літератури, здебільшого публікацій іноземних фахівців, вказує нам на вже достатньо довготривале успішне застосування педагогами електронної пошти для підвищення власного фахового рівня, розвитку загальної культури та набуття педагогічного досвіду[1, 4, 5, 6]. Головним завданням данної статті є показати як можна педагогам вищих навчальних закладів скористатися можливостями електронної пошти з метою формування власної педагогічної майстерності. Найшвидший, найлегший та безпосередній шлях використання електронної пошти педагогами професійної школи - це користування нею як "інструментом"[5] для власних досліджень; як допомогою у зібранні учбового матеріалу; як засобом для співпраці; як чудовою можливістю удосконалити власну педагогічну майстерність відповідно таким її критеріям, як науковість, педагогічна доцільність, результативність, демократичність, творчість (оригінальність)[9]. Все, що потрібно, - власний комп'ютер (вдома чи на робочому місці), підключений до мережі Інтернет. Цей один комп'ютер в змозі швидко й легко з'єднати нас із тисячами інших викладачів англійської як іноземної по всьому світу, із провідними науковцями, а також із величезним банком даних наукових бібліотек, ресурсних центрів, освітніх консорціумів, фондів тощо. Як це спрацює насправді? Наведемо лише кілька прикладів із досвіду роботи зарубіжних колег. Викладачі із багатьох країн світу щоденно обмінюються думками, постійно приймаючи участь у міжнародних дискусійних групах. Пізніше вони разом друкують міжнародний студентський журнал, дають йому назву, роблять його дизайн. (Журнал Wings, Угорщина). У Нью Йорку, США, вчителі були запропоновані години з курсу англійської мови для іспаномовних студентів, але вона зовсім не мала досвіду для цього. Тоді вчителька відіслала електронною поштою своє запитання на адресу дискусійного листа для вчителів англійської мови і за 24 години отримала велику кількість конкретних пропозицій від колег з усього світу [7]. Викладач з Японії мала намір опрацювати із своїми студентами твір - шедевр світової класичної літератури. Але вона не мала друкованого варіанту (підручника). Вона надіслала свій запит у дискусійну групу і за короткий проміжок часу одержала корисну інформацію від колег щодо Інтернет-ресурсу, за допомогою якого можна було б задовольнити свої професійні потреби і вирішити нагальне питання відсутності необхідного навчального матеріалу. Викладачеві вдалося знайти твір за 10 хвилин у мережі Інтернет, використавши свій персональний комп'ютер[7].

Викладачі вищих навчальних закладів Фінляндії, США, Гонг Конгу приймали участь у міжнародному проєкті щодо пошуку шляхів вирішення проблем навчання студентів англійської мови як другої іноземної [8].

Місце, з якого можна починати, - це дискусійна група, чи дискусійний лист (List) для вчителів/ викладачів англійської як іноземної мови TESL-L (Teachers of English as a Second Language-List)[7]. Вступ до цього електронного дискусійного листа порівнюється із наданням доступу до досвіду фахівців, матеріалів та ресурсів, що

були зібрані та досі збираються величезною кількістю педагогів по всьому світу. TESL-L був заснований у 1991 році з метою забезпечення викладачів швидким, зручним, зорієнтованим за різноманітними темами дискусійним форумом, що фокусує свою діяльність на забезпеченні зацікавлених осіб, тобто педагогів, інтерактивним простором для професійного спілкування (онлайн та офлайн режими), публікації у електронних засобах наукових статей, навчальних матеріалів, творчих наробок фахівців з викладання англійської як іноземної мови. В 1992 році цьому проекту був наданий грант Міністерства освіти США, Фонду Розвитку Освіти, який допоміг швидко зміцненню та все більшому набранню обертів так необхідному багатьом викладачам ресурсу. TESL-L має власних керівників: Антея Тіллер, Сьюзан Саймон (Сіті Університет, Нью Йорк) та Том Роб (Кіото Університет, Японія). Багато інших волонтерів та тисячі викладачів, які приймають участь у форумі, надали значно допомогли створенню та розвитку цього ресурсу. Більш ніж чотири тисячі вчителів приблизно із 70 країн світу, у тому числі з України, є членами TESL-L, таким чином перетворюючи його на найбільший електронний дискусійний форум у світі. Його засновник Антея Тіллер отримала спеціальну подяку на 28 щорічній Конвенції вчителів іноземної мови як другої іноземної TESOL, яка відбулась у 1994 році, (членом цієї міжнародної організації Україна є також, а президентом TESOL-Україна являється мій безпосередній керівник – завідувач кафедри ділової іноземної мови факультету бізнесу та права Технологічного університету Поділля доцент Люлькун Н.А.), за великий внесок у створення і розвиток електронного дискусійного форуму, який допоміг педагогам сформувати власні професійно значимі особистісні риси і якості й усвідомити гуманістичні позиції – необхідні умови педагогічної майстерності[9].

Уявіть собі, що ви починаєте викладати зовсім новий для вас курс, ви не маєте рації щодо підручників, їх рівнів (початковий, середній, високий) тощо. Можливо, ви маєте питання стосовно переваг або недоліків окремих методів. А, можливо, ви хотіли б дізнатися про нові тенденції щодо методики викладання другої мови. На TESL-L у педагогів є реальна можливість задати питання з проблем, які виникають на заняттях майже щодня. І вже за 24 години близько одного десятка викладачів прокоментують ситуацію, нададуть свої пропозиції, порадять найлегший та найцікавіший вихід із будь-якої ситуації професійного характеру. Звичайно, викладачі мають можливість не лише ставити свої запитання. Ми можемо ділитися власними ідеями й досвідом та активно співпрацювати із колегами з усього світу для подальшої колективної розробки все нових й нових відповідей на актуальні питання з методики викладання іноземної мови, форм організації занять, засобів, що використовуються у навчальному процесі, наукових досліджень, експериментів та інше.

Отже, TESL-L - це електронний дискусійний лист. Такі та подібні йому електронні дискусійні листи мають назву LISTSERV, і назва ця походить від спеціального програмного забезпечення LISTSERV[7]. Тисячі членів TESL-L розмістили тут дані про себе, надали власні електронні адреси у комп'ютеризований лист, отже електронні повідомлення можуть бути надіслані кожному. Нижче наведені переваги такого електронного дискусійного листа перед традиційним листуванням: простота: повідомлення надсилаються усім членам листа лише одним натисканням на клавішу, ніж оформленням величезної кількості поштових конвертів; швидкість: незважаючи на довжину шляху, яку електронне повідомлення має здолати, щоб дістатися адресата, вся процедура займе лише кілька хвилин, замість усіх потрібних днів, тижнів, яких потребує звичайний лист; вартість: більшість електронних повідомлень відсилаються безкоштовно, так як багато вищих навчальних закладів, різних установ вже мають угоди, що дозволяють їм вільне та безкоштовне користування Інтернетом, приймати участь у фахових програмах, тощо; доступність: тисячі членів електронного листа мають доступ до участі у проекті.

Спробуємо дати основні поради щодо спілкування у електронних дискусійних листах. Отже, по-перше, повідомлення мають бути короткими за об'ємом та дотримуватись конкретної теми, що обговорюється. Велика кількість викладачів англійської мови як другої іноземної зацікавленні у обговоренні особливої теми/ тем, чи хотіли б змінити теми/ тему дискусії на інші, а також доповнити вже існуючу тематичну низку новими власними ідеями. Для того, щоб приєднатися до обговорення цих та багатьох інших тем форуму, потрібно лише стати членом TESL-L та надіслати електронне повідомлення, вказавши свої ім'я та прізвище (sub TESL-EJ yourfirstname yourlastname) за такою електронною адресою: listserv@cmsa.berkeley.edu[7]. Реєстрація є абсолютно безкоштовною. По-друге, викладання думок з питання по темі має бути чітким, зваженим, по суті проблеми, і вже з перших рядків вашого повідомлення іншим учасникам дискусії має бути зрозумілим зміст надрукованого, вони із самого початку вирішують для себе: читати його чи просто перейти до іншого повідомлення. Нарешті, якщо ви вирішили вийти з форуму, припинити свою участь дискусійному листі, потрібно зробити це ввічливо та люб'язно. Листування електронною поштою, яке відображало безлике, швидке спілкування тисяч різних людей з усього світу, зумовлює миттєвий, вільний, але також безликий обмін ідеями. Це може бути причиною непорозуміння. Велика кількість електронних дискусійних форумів виявилась дуже "неприємною"[7] як результат постійних чвар і суперечок. TESL-L відомий як один з найбільших форумів, який створює атмосферу приємну для спілкування та обміну ідеями. Кожний електронний дискусійний форум розробляє та впроваджує власні правила гарних манер спілкування. Загалом повна інформація щодо етикету та "правил поведінки" подається у привітальному повідомленні форуму і його слід читати та вивчати дуже ретельно.

Отже, сама процедура так званого "входження" до електронного дискусійного форуму та робота у ньому є не надто складною й тривалою, якщо педагог має бажання поділитися думками професійної спрямованості із фахівцями по всьому світу, якщо хоче надати чи отримати кваліфіковані поради з питань методики викладання іноземної мови. В значній мірі це скорочує часові та грошові витрати викладача, а отже є найбільш прийнятним та придатним засобом для його постійного творчого пошуку, для досягнення педагогом високого фахового рівня, загальної культури, набуття ним професійного досвіду – підґрунтя для формування педагогічної майстерності педагога. Проте, як і будь-яка галузь, що досліджується, використання електронної пошти для

підготовки педагогів професійної школи потребує подальших наукових розвідок у різних напрямках (психологічний, психолінгвістичний, культурологічний тощо). Нагальність та зростаюча необхідність у даних наукових дослідженнях відкривають нові перспективи подальшого використання сучасних інформаційних технологій як ефективного й заощадливого помічника педагога професійної школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Barson J., Frommer J., Schwartz M. (1993). Foreign language learning using email in a task-oriented perspective: Interuniversity experiments in communication and collaboration. *Journal of Science Education and Technology*, 4, 565-584.
2. Bruce B., Peyton J., Batson T. (1993). *Networked-based classrooms: Promises and realities*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
3. Dubrovsky V., Kiesler S., Sethna B. (1991). The equalization phenomenon: Status effects in computer-mediated and face-to-face decision-making groups. *Human-Computer Interaction*, 6, 119-146.
4. Harley H., Stout R. (1994). *The Internet complete reference*. Berkeley, CA: Osborne McGraw-Hill
5. Sperling D. (1997). *The Internet Guide For English Language Teachers*. Prentice-Hall, Inc., New Jersey, USA
6. Warschauer M. (1995). *E-Mail for English Teaching*. World Composition Services, Inc., Sterling, Virginia, USA
7. TESL-EJ: An electronic journal on the theory and practice of ESL/EFL teaching. Subscriptions are available free by sending the messages sub TESLEJ-L yourfirstname yourlastname to listserv@cmsa.berkeley.edu.
8. [Http://www.ruthvilmi.net/hut/LangHelp/Writing/email.txt](http://www.ruthvilmi.net/hut/LangHelp/Writing/email.txt)
9. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник.-Київ: Либідь, 1997.-376 с.

Матеріал надійшов до редакції 25.09.03 р.

Сергеева Л. С. Формирование педагогического мастерства педагогов с помощью электронной почты.

Рассмотрены пути использования электронной почты для профессионального развития педагогов-преподавателей иностранного языка. Представлены преимущества электронного дискуссионного листа над традиционной перепиской. Даны практические рекомендации по использованию электронного дискуссионного листа.

Sergeeva L. S. Formation of the pedagogical mastership of the pedagogs by means of e-mail.

The ways of using the e-mail for the professional development of foreign language teachers are considered. The advantages of electronic discussion list over of the traditional mailing are presented. The practical recommendations ass to the usage of electronic discussion list are given.